

Bruksela, 13 lipca 2026 r.
(OR. en)

**Międzyinstytucjonalny numer
referencyjny:
2026/0191 (NLE)**

**11885/26
ADD 1**

**POLCOM 277
WTO 76
SERVICES 39
DATAPROTECT 237
TELECOM 387**

WNIOSEK

Od:	Sekretarz generalna Komisji Europejskiej (podpisała dyrektor Martine DEPREZ)
Data otrzymania:	13 lipca 2026 r.
Do:	Thérèse BLANCHET, sekretarz generalna Rady Unii Europejskiej
Nr dok. Kom.:	COM(2026) 356 annex
Dotyczy:	ZAŁĄCZNIK do wniosku dotyczącego decyzji Rady w sprawie zawarcia Porozumienia w sprawie handlu elektronicznego

Delegacje otrzymują w załączeniu dokument COM(2026) 356 annex.

Załącznik: COM(2026) 356 annex

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 13.7.2026 r.
COM(2026) 356 final

ANNEX

ZAŁĄCZNIK

do

wniosku dotyczącego decyzji Rady

w sprawie zawarcia Porozumienia w sprawie handlu elektronicznego

DODATEK

WT/MIN(26)/42

27 kwietnia 2026 r.

**Konferencja ministerialna
Sesja czternasta
Jaunde, 26–30 marca 2026 r.**

DEKLARACJA O USTALENIACH TYMCZASOWYCH DOTYCZĄCYCH POROZUMIENIA W SPRAWIE HANDLU ELEKTRONICZNEGO¹

28 marca 2026 r.

Niniejsza deklaracja jest wydawana na wniosek Argentyny, Australii, Królestwa Bahrajnu, Beninu, Brunei, Burkiny Faso, Republiki Zielonego Przylądka, Kanady, Chin, Kostaryki, Unii Europejskiej, Gambii, Gruzji, Hongkongu (Chiny), Islandii, Izraela, Japonii, Kazachstanu, Republiki Korei, Państwa Kuwejt, Republiki Kirgiskiej, Laotańskiej Republiki Ludowo-Demokratycznej, Liechtensteinu, Malezji, Mauritiusa, Republiki Mołdawii, Mongolii, Czarnogóry, Nowej Zelandii, Macedonii Północnej, Norwegii, Omanu, Peru, Filipin, Kataru, Singapuru, Szwajcarii, Ukrainy, Zjednoczonych Emiratów Arabskich i Zjednoczonego Królestwa.

1. Wyżej wymienieni członkowie Światowej Organizacji Handlu („WTO”), zwani dalej „Uczestnikami”, potwierdzają swoje zobowiązanie do uzgodnienia zasad WTO dotyczących handlowych aspektów handlu elektronicznego, zgodnie z zapowiedzią z dnia 25 stycznia 2019 r. (WT/L/1056).
2. Uczestnicy zauważają, że w dniach 18 lutego 2025 r. (WT/GC/W/963) i 16 grudnia 2025 r. (WT/GC/W/963/Rev.1) zwrócili się do Rady Generalnej o przyjęcie decyzji o dodaniu Porozumienia w sprawie handlu elektronicznego do załącznika 4 do Porozumienia ustanawiającego Światową Organizację Handlu („porozumienie WTO”), zgodnie z art. X ust. 9 porozumienia WTO. Rada Generalna nie była w stanie osiągnąć konsensusu w sprawie tego wniosku.
3. Uczestnicy zamierzają wdrożyć Porozumienie w sprawie handlu elektronicznego tak szybko, jak to możliwe, z zastrzeżeniem zakończenia wszelkich wymaganych procedur krajowych, aby zacząć zapewniać korzyści przedsiębiorstwom, pracownikom i konsumentom uczestniczącym w handlu cyfrowym oraz wspierać transformację cyfrową w obrębie swoich gospodarek i między nimi za pomocą ram opartych na zasadach.
4. W tym celu Uczestnicy opracowali ustalenia tymczasowe, które zawarto w nowym załączniku o ustaleniach tymczasowych do Porozumienia w sprawie handlu elektronicznego.
5. Uczestnicy zamierzają przeprowadzić swoje wymagane procedury krajowe w celu przyjęcia Porozumienia w sprawie handlu elektronicznego, w tym załącznika

¹ Zastępuje ona dokument WT/MIN(26)/W/26 z dnia 29 marca 2026 r. i ponownie włącza go do odpowiedniej serii dokumentów bez zmian w jego treści.

o ustaleniach tymczasowych, dołączonego do niniejszej deklaracji. Porozumienie w sprawie handlu elektronicznego wejdzie w życie po złożeniu 45 dokumentów przyjęcia zgodnie z jego art. 29 ust. 2.

6. Uczestnicy nadal uznają ważną rolę WTO w rozwijaniu otwartego, przejrzystego, niedyskryminacyjnego i przewidywalnego otoczenia regulacyjnego dla ułatwiania handlu elektronicznego.
7. Uczestnicy będą zatem nadal dążyć do przyjęcia decyzji o dodaniu Porozumienia w sprawie handlu elektronicznego do załącznika 4 do porozumienia WTO.
8. Uczestnicy podkreślają znaczenie zaspokajania indywidualnych i ukierunkowanych potrzeb rozwojowych za sprawą okresów wdrożeniowych, pomocy technicznej i budowania zdolności, jak opisano w art. 20 Porozumienia w sprawie handlu elektronicznego.
9. Uczestnicy uznają znaczenie okresowych przeglądów Porozumienia w sprawie handlu elektronicznego oraz uwzględniania zmieniającego się charakteru handlu elektronicznego i technologii cyfrowej, zgodnie z art. 35 Porozumienia w sprawie handlu elektronicznego.
10. Uczestnicy zachęcają wszystkich pozostałych członków WTO do przystąpienia do Porozumienia w sprawie handlu elektronicznego i w tym kontekście obejmą członków WTO działaniami informującymi o korzyściach płynących z Porozumienia w sprawie ułatwiania handlu elektronicznego.

POROZUMIENIE W SPRAWIE HANDLU ELEKTRONICZNEGO

PREAMBUŁA

Strony niniejszego Porozumienia (zwane dalej „Stronami”),
w oparciu o swoje prawa i obowiązki wynikające z porozumienia WTO,
uznając prawo każdej ze Stron do przyjmowania środków regulacyjnych w celu osiągnięcia uzasadnionych celów polityki,
potwierdzając znaczenie światowego handlu elektronicznego i możliwości, jakie stwarza on dla wzrostu gospodarczego i zrównoważonego rozwoju,
podkreślając znaczenie ram rozwijających otwarte, przejrzyste, niedyskryminacyjne i przewidywalne otoczenie regulacyjne dla ułatwiania handlu elektronicznego,
uznając znaczenie bezpiecznego i odpowiedzialnego rozwijania i korzystania z technologii cyfrowych w celu zwiększenia zaufania publicznego,
zdecydowane dalej zmniejszać przepaść cyfrową oraz zwiększać korzyści i możliwości, jakie handel elektroniczny oferuje przedsiębiorstwom, konsumentom i pracownikom w gospodarce światowej, zwłaszcza w krajach rozwijających się i najsłabiej rozwiniętych,
uznając szczególne potrzeby Stron będących krajami rozwijającymi się, w szczególności krajami najsłabiej rozwiniętymi, a także znaczenie wspierania ich we wdrażaniu niniejszego Porozumienia poprzez zwiększoną pomoc techniczną i budowanie zdolności,
uznając potencjał handlu elektronicznego jako narzędzia rozwoju społecznego i gospodarczego oraz znaczenie zwiększania interoperacyjności, innowacyjności, konkurencji i dostępu do technologii informacyjno-komunikacyjnych dla wszystkich społeczności, w szczególności grup niedostatecznie reprezentowanych, a także MŚP,
niniejszym uzgadniają, co następuje:

SEKCJA A

ZAKRES STOSOWANIA I POSTANOWIENIA OGÓLNE

Artykuł 1: Zakres

- 1.1 Niniejsze Porozumienie ma zastosowanie do środków przyjętych lub utrzymywanych przez Stronę, mających wpływ na handel drogą elektroniczną.
- 1.2 Niniejsze Porozumienie nie ma zastosowania do:
 - a) zamówień publicznych;
 - b) usług świadczonych w związku z wykonywaniem władzy publicznej; ani
 - c) z wyjątkiem art. 8, 9 i 12 – informacji przechowywanych lub przetwarzanych przez Stronę lub w jej imieniu ani środków związanych z tymi informacjami, w tym środków związanych z ich gromadzeniem.

Artykuł 2: Definicje

Do celów niniejszego Porozumienia:

- a) „Komitet” oznacza Komitet ds. Handlowych Aspektów Handlu Elektronicznego ustanowiony na mocy art. 28 ust. 1;
- b) „kraj” oznacza każdy wydzielony obszar celny, który jest Stroną niniejszego Porozumienia. O ile nie określono inaczej, pojęcie „krajowy” użyte w niniejszym Porozumieniu należy rozumieć jako dotyczące wydzielonego obszaru celnego, który jest Stroną niniejszego Porozumienia;
- c) „uzgodnienie w sprawie rozstrzygania sporów” oznacza Uzgodnienie w sprawie zasad i procedur regulujących rozstrzyganie sporów zawarte w załączniku 2 do porozumienia WTO;
- d) „przedsiębiorstwo” oznacza każdy podmiot ustanowiony lub utworzony zgodnie z mającym zastosowanie prawem, działający w celach zarobkowych lub niezarobkowych, będący własnością lub znajdujący się pod kontrolą podmiotów prywatnych lub publicznych, w tym każdy oddział, spółkę kapitałową, trust, spółkę osobową, jednoosobową działalność gospodarczą, spółkę *joint venture* i stowarzyszenie;
- e) „GATS” oznacza Układ ogólny w sprawie handlu usługami zawarty w załączniku 1B do porozumienia WTO;
- f) „GATT 1994” oznacza Układ ogólny w sprawie taryf celnych i handlu 1994 zawarty w załączniku 1A do porozumienia WTO;
- g) „zamówienia publiczne” oznaczają proces, w ramach którego instytucja rządowa lub samorządowa uzyskuje możliwość wykorzystania towarów lub usług lub jakiegokolwiek ich połączenia albo nabywa takie towary lub usługi lub jakiegokolwiek ich połączenie do celów publicznych, nie w celu sprzedaży lub odsprzedaży komercyjnej, lub wykorzystania przy produkcji lub dostawie towarów lub świadczeniu usług przeznaczonych do sprzedaży lub odsprzedaży komercyjnej;
- h) „środek” oznacza każdy środek Strony w formie przepisów ustawowych lub wykonawczych, reguły, procedury, decyzji, działania administracyjnego lub w jakiegokolwiek innej formie;
- i) „MŚP” oznacza mikroprzedsiębiorstwa oraz małe i średnie przedsiębiorstwa;
- j) „osoba” oznacza osobę fizyczną lub przedsiębiorstwo;
- k) „usługa świadczona w związku z wykonywaniem władzy publicznej” ma takie samo znaczenie jak w GATS, w tym, w stosownych przypadkach, w załączniku GATS dotyczącym usług finansowych; oraz
- l) „porozumienie WTO” oznacza Porozumienie z Marrakeszu ustanawiające Światową Organizację Handlu, sporządzone w Marrakeszu w dniu 15 kwietnia 1994 r.

Artykuł 3: Związek z innymi umowami

- 3.1 Strony potwierdzają swoje prawa i obowiązki wynikające z Porozumienia WTO. Strony potwierdzają ponadto, że niniejsze Porozumienie nie tworzy obowiązków ani praw dla członków WTO, którzy go nie przyjęli.
- 3.2 Żadne z postanowień niniejszego Porozumienia nie może być interpretowane jako ograniczające prawa i obowiązki Strony wynikające z porozumienia WTO, co obejmuje wszelkie zobowiązania dotyczące dostępu do rynku zawarte w liście koncesyjnej lub liście szczegółowych zobowiązań Strony w ramach, odpowiednio, GATT 1994 lub GATS².

SEKCJA B

UMOŻLIWIANIE HANDLU ELEKTRONICZNEGO

Artykuł 4: Ramy transakcji elektronicznych

- 4.1 Każda ze Stron dokłada starań, aby przyjąć lub utrzymać ramy prawne regulujące transakcje elektroniczne, zgodne z zasadami ustawy wzorcowej UNCITRAL o handlu elektronicznym z 1996 r.
- 4.2 Każda ze Stron dokłada starań, aby:
- a) unikać nadmiernego obciążenia regulacyjnego transakcji elektronicznych; oraz
 - b) ułatwiać udział zainteresowanych osób w opracowywaniu jej ram prawnych dotyczących transakcji elektronicznych.
- 4.3 Strony uznają znaczenie ułatwiania korzystania ze zbywalnych zapisów elektronicznych. W tym celu każda ze Stron dokłada starań, aby przyjąć lub utrzymać ramy prawne uwzględniające ustawę wzorcową UNCITRAL o zbywalnych zapisach elektronicznych z 2017 r.

Artykuł 5: Uwierzytelnianie elektroniczne i podpisy elektroniczne³

- 5.1 Do celów niniejszego artykułu:
- a) „uwierzytelnianie elektroniczne” oznacza proces lub działanie polegające na weryfikacji tożsamości strony w komunikacji lub transakcji elektronicznej bądź zapewnienie integralności łączności elektronicznej; oraz
 - b) „podpis elektroniczny” oznacza dane w formie elektronicznej, które są zawarte w elektronicznej wiadomości zawierającej dane, dołączone do niej lub logicznie z nią powiązane, i które mogą być wykorzystane do identyfikacji podpisującego w odniesieniu do tej wiadomości oraz oznaczają zatwierdzenie przez podpisującego informacji zawartych w tej wiadomości;

² Dla większej pewności należy wyjaśnić, że niniejsze postanowienie ma zastosowanie także do wyjątków określonych w art. 25 i 26.

³ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że żadne z postanowień niniejszego artykułu nie uniemożliwia Stronie nadania większej mocy prawnej podpisowi elektronicznemu, który spełnia określone wymogi, takie jak wskazanie, że elektroniczna wiadomość zawierająca dane nie została zmieniona, lub weryfikacja tożsamości osoby składającej podpis elektroniczny.

- 5.2 O ile w jej przepisach ustawowych lub wykonawczych nie przewidziano inaczej, Strona nie kwestionuje skutku prawnego, ważności prawnej ani dopuszczalności jako dowodu w postępowaniu sądowym podpisu elektronicznego wyłącznie na tej podstawie, że podpis ten ma formę elektroniczną.
- 5.3 Żadna ze Stron nie przyjmuje ani nie utrzymuje środków, które:
- a) zakazywałyby stronom transakcji elektronicznej określenia wzajemnie odpowiedniej metody uwierzytelniania elektronicznego lub podpisu elektronicznego w odniesieniu do tej transakcji; lub
 - b) pozbawiałyby strony transakcji elektronicznej możliwości wykazania przed organami sądowymi lub administracyjnymi, że ich transakcja jest zgodna z wszelkimi wymogami prawnymi w odniesieniu do uwierzytelniania elektronicznego lub podpisów elektronicznych.
- 5.4 Niezależnie od ust. 3 Strona może wymagać, aby w odniesieniu do określonej kategorii transakcji metoda uwierzytelniania lub podpis elektroniczny spełniały określone standardy jakościowe lub były certyfikowane przez organ akredytowany zgodnie z jej przepisami ustawowymi i wykonawczymi.
- 5.5 W zakresie przewidzianym w jej przepisach ustawowych lub wykonawczych każda ze Stron stosuje ust. 2–4 do pieczęci elektronicznych, elektronicznych znaczników czasu i usług rejestrowanego doręczenia elektronicznego.
- 5.6 Strony zachęcają do stosowania interoperacyjnego uwierzytelniania elektronicznego.
- 5.7 Strony mogą współpracować na zasadzie dobrowolności, aby zachęcać do wzajemnego uznawania podpisów elektronicznych.

Artykuł 6: Umowy elektroniczne

O ile w jej przepisach ustawowych lub wykonawczych nie przewidziano inaczej, Strona nie kwestionuje skutku prawnego, ważności prawnej ani wykonalności umowy elektronicznej⁴ wyłącznie na tej podstawie, że umowa ta została zawarta w formie elektronicznej.

Artykuł 7: Fakturowanie elektroniczne

- 7.1 Do celów niniejszego artykułu:
- a) „fakturowanie elektroniczne” oznacza przetwarzanie i przekazywanie faktury między sprzedawcą a kupującym przy użyciu ustrukturyzowanego formatu cyfrowego; oraz
 - b) „ramy fakturowania elektronicznego” oznaczają system ułatwiający fakturowanie elektroniczne.
- 7.2 O ile w jej przepisach ustawowych lub wykonawczych nie przewidziano inaczej, Strona nie kwestionuje skutku prawnego faktury ani jej dopuszczalności jako dowodu w postępowaniu sądowym wyłącznie na tej podstawie, że faktura ta ma formę elektroniczną.

⁴ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że umowa elektroniczna obejmuje umowę zawartą w drodze interakcji z automatycznym systemem komunikatów.

- 7.3 Strony uznają, że ramy fakturowania elektronicznego mogą przyczynić się do poprawy opłacalności, efektywności, poprawności i wiarygodności transakcji handlu elektronicznego.
- 7.4 W zakresie, w jakim Strona opracowuje środek związany z ramami fakturowania elektronicznego, dokłada ona starań, aby zaprojektować go tak, by wspierał on interoperacyjność transgraniczną, w tym poprzez uwzględnienie odpowiednich międzynarodowych norm, wytycznych lub zaleceń, o ile takie istnieją.
- 7.5 Każda ze Stron dokłada starań, by w stosownych przypadkach dzielić się najlepszymi praktykami dotyczącymi fakturowania elektronicznego.

Artykuł 8: Handel bez użytku dokumentów papierowych

- 8.1 Do celów niniejszego artykułu:
- a) „organ celny” oznacza każdy organ, który zgodnie z prawem Strony jest odpowiedzialny za stosowanie jej ustawowych i wykonawczych przepisów prawa celnego;
 - b) „format elektroniczny” obejmuje każdy format nadający się do automatycznej interpretacji i elektronicznego przetwarzania bez udziału człowieka, a także obrazy i formularze w formie cyfrowej; oraz
 - c) „dokumentacja uzupełniająca” oznacza wszelką dokumentację wymaganą do potwierdzenia informacji przedstawionych Stronie w związku z przywozem lub wywozem towarów lub tranzytem towarów przez jej terytorium, która może obejmować takie dokumenty jak faktury, konosamenty, wykazy opakowań lub przekazy pieniężne.
- 8.2 W celu stworzenia otoczenia, w którym nie używa się papierowej dokumentacji w transgranicznym handlu towarami, Strony uznają znaczenie wyeliminowania papierowych formularzy i dokumentów wymaganych do przywozu, wywozu lub tranzytu towarów. W tym celu zachęca się każdą ze Stron do wyeliminowania, w stosownych przypadkach, papierowych formularzy i dokumentów oraz do przejścia na stosowanie formularzy i dokumentów w formatach opartych na danych.
- 8.3 Każda ze Stron udostępnia publicznie w formacie elektronicznym wszelkie formularze wydane lub kontrolowane przez jej organ celny w odniesieniu do przywozu lub wywozu towarów lub tranzytu towarów przez jej terytorium.
- 8.4 Każda ze Stron dokłada starań, aby udostępniać publicznie w formacie elektronicznym wszelkie formularze wydane lub kontrolowane przez jakąkolwiek agencję rządową inną niż jej organ celny w odniesieniu do przywozu lub wywozu towarów lub tranzytu towarów przez jej terytorium.
- 8.5 Żadna ze Stron nie jest zobowiązana do stosowania ust. 3 ani 4, jeżeli istniejący międzynarodowy wymóg prawny stanowi inaczej.
- 8.6 Każda ze Stron dokłada starań, aby udostępnić w internecie instrukcje składania w formacie elektronicznym formularzy, o których mowa w ust. 3 i 4.
- 8.7 Każda ze Stron akceptuje wszystkie formularze wydane lub kontrolowane przez jej organ celny oraz, w stosownych przypadkach, dokumentację uzupełniającą wymaganą przez jej organ celny w odniesieniu do przywozu lub wywozu towarów

lub tranzytu towarów przez jej terytorium przedłożone w formacie elektronicznym jako odpowiednik prawny papierowej wersji tych dokumentów.

- 8.8 Każda ze Stron dokłada starań, aby akceptować wszystkie formularze wydane lub kontrolowane przez jakąkolwiek agencję rządową inną niż jej organ celny oraz, w stosownych przypadkach, dokumentację uzupełniającą wymaganą przez jakąkolwiek agencję rządową inną niż jej organ celny w odniesieniu do przywozu lub wywozu towarów lub tranzytu towarów przez jej terytorium przedłożone w formacie elektronicznym jako odpowiednik prawny papierowej wersji tych dokumentów.
- 8.9 Żadna ze Stron nie jest zobowiązana do stosowania ust. 7 ani 8, jeżeli:
- a) istniejący krajowy lub międzynarodowy wymóg prawny stanowi inaczej; lub
 - b) zmniejszyłoby to skuteczność procedur celnych lub innych procedur handlowych wymaganych przy przywozie lub wywozie towarów lub tranzycie towarów przez jej terytorium.
- 8.10 Każda ze Stron dokłada starań, aby przekazać Komitetowi wykaz wszelkich formularzy papierowych wymaganych zgodnie z ust. 9 lit. a) w ciągu dwóch lat od dnia wejścia w życie niniejszego Porozumienia. Każda ze Stron stara się odpowiednio aktualizować ten wykaz.
- 8.11 Strony dokładają starań, aby odpowiednio współpracować na forach międzynarodowych w celu upowszechniania korzystania z elektronicznych formularzy i dokumentów wymaganych przy przywozie, wywozie lub tranzycie towarów.
- 8.12 Uznając, że stosowanie międzynarodowej normy w zakresie korzystania z elektronicznych formularzy i dokumentów wymaganych przy przywozie, wywozie lub tranzycie towarów może ułatwić handel, każda ze Stron stara się uwzględnić, w stosownych przypadkach, normy lub metody uzgodnione przez odpowiednie organizacje międzynarodowe.

Artykuł 9: Wymiana danych za pośrednictwem pojedynczego punktu kontaktowego i interoperacyjność systemów

- 9.1 Ustanawiając lub utrzymując swój pojedynczy punkt kontaktowy zgodnie z art. 10 ust. 4.1 Porozumienia o ułatwieniach w handlu, zawartego w załączniku 1A do porozumienia WTO, każda ze Stron dokłada starań, aby umożliwić – za pośrednictwem pojedynczego punktu kontaktowego – elektroniczne przekazywanie wszystkim swoim uczestniczącym organom lub agencjom dokumentacji lub danych wymaganych przez nią do celów przywozu lub wywozu towarów lub tranzytu towarów przez jej terytorium.
- 9.2 Pojedynczy punkt kontaktowy Strony powinien umożliwiać, w miarę możliwości, elektroniczne przekazywanie dokumentacji lub danych z wyprzedzeniem, aby rozpocząć przetwarzanie informacji przed przybyciem towarów, w celu szybszego zwolnienia towarów po przybyciu na terytorium Strony.
- 9.3 Przy ustanawianiu lub utrzymywaniu swojego pojedynczego punktu kontaktowego każda ze Stron:

- a) dąży do włączenia, w stosownych przypadkach, modelu danych Światowej Organizacji Celnej lub innych międzynarodowych norm dotyczących danych;
 - b) zapewnia ochronę i poufność danych wymienianych z innymi pojedynczymi punktami kontaktowymi w odniesieniu do każdej dozwolonej wymiany; oraz
 - c) jest zachęcana do wprowadzenia numerów referencyjnych lub innego narzędzia weryfikacji tożsamości w celu jednoznacznej identyfikacji danych dotyczących poszczególnych transakcji.
- 9.4 Jeżeli pojedynczy punkt kontaktowy nie jest dostępny lub nie jest zintegrowany z organami celnymi Strony, ust. 3 ma zastosowanie, w stosownych przypadkach, do systemów zarządzania celnego wykorzystywanych do przetwarzania danych związanych z przywozem lub wywozem towarów lub tranzytem towarów przez terytorium Strony.
- 9.5 Zgodnie z ust. 3 i 4 Strony dokładają starań, aby:
- a) dzielić się doświadczeniami związanymi z ustanowieniem lub utrzymywaniem pojedynczego punktu kontaktowego; oraz
 - b) działać na rzecz harmonizacji – w zakresie, w jakim jest to możliwe – danych i procesów celnych.
- 9.6 Uwzględniając interesy MŚP, Strony dokładają starań, aby umożliwić przedsiębiorcom i innym zainteresowanym podmiotom zlecanie usługodawcom przeprowadzenia w ich imieniu wymiany danych z pojedynczym punktem kontaktowym lub – jeżeli pojedynczy punkt kontaktowy nie jest dostępny – z systemem zarządzania celnego⁵.

Artykuł 10: Płatności elektroniczne

- 10.1 Do celów niniejszego artykułu:
- a) „płatność elektroniczna” oznacza dokonane przez płatnika przeniesienie roszczenia pieniężnego na osobę, które jest akceptowane przez odbiorcę i dokonywane drogą elektroniczną, ale nie obejmuje świadczonych przez banki centralne usług płatniczych, w ramach których dokonuje się rozliczenia między podmiotami świadczącymi usługi finansowe⁶; oraz
 - b) „organizacja samoregulacyjna” oznacza organ pozarządowy, który jest uznany przez Stronę za organ samoregulacyjny i sprawuje władzę regulacyjną lub nadzorczą nad dostawcami usług płatności elektronicznych lub podmiotami świadczącymi usługi finansowe na podstawie przepisów organów administracji centralnej lub regionalnej tej Strony lub na podstawie upoważnienia od tych instytucji.

⁵ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że niniejszy ustęp nie uniemożliwia Stronie zobowiązania usługodawców do spełnienia określonych wymogów proceduralnych w celu wymiany danych z pojedynczym punktem kontaktowym.

⁶ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że żadne z postanowień niniejszego artykułu nie wymaga od Strony przyznania dostawcom usług płatności elektronicznych innej Strony niemającej siedziby na jej terytorium dostępu do usług płatniczych świadczonych przez banki centralne, które wiążą się z dokonywaniem rozrachunku między podmiotami świadczącymi usługi finansowe.

- 10.2 Odnotowując szybki rozwój płatności elektronicznych, w szczególności tych oferowanych przez dostawców nowych usług płatności elektronicznych, Strony uznają:
- a) korzyści płynące ze wspierania rozwoju bezpiecznych, wydajnych, wiarygodnych, zabezpieczonych, przystępnych cenowo i dostępnych transgranicznych płatności elektronicznych poprzez wspieranie przyjmowania i stosowania międzynarodowo akceptowanych standardów, promowanie interoperacyjności systemów płatności elektronicznych oraz zachęcanie do pożytecznych innowacji i konkurencji w zakresie usług płatności elektronicznych;
 - b) znaczenie umożliwienia wprowadzania w odpowiednim czasie bezpiecznych, wydajnych, wiarygodnych, zabezpieczonych, przystępnych cenowo i dostępnych produktów i usług płatności elektronicznych; oraz
 - c) znaczenie utrzymania bezpiecznych, wydajnych, wiarygodnych, zabezpieczonych i dostępnych systemów płatności elektronicznych w drodze przepisów ustawowych i wykonawczych, które, w stosownych przypadkach, uwzględniają ryzyko związane z takimi systemami.
- 10.3 Zgodnie ze swoimi przepisami ustawowymi i wykonawczymi każda ze Stron dokłada starań, aby:
- a) zgodnie z art. 18 udostępnić publicznie w odpowiednim czasie swoje przepisy ustawowe i wykonawcze dotyczące płatności elektronicznych, w tym te dotyczące zatwierdzania przez organy regulacyjne, wymogów licencyjnych, procedur i standardów technicznych;
 - b) terminowo wydawać ostateczne decyzje w sprawie zatwierdzeń regulacyjnych lub zezwoleń;
 - c) uwzględniać, w odniesieniu do odpowiednich systemów płatności elektronicznych, międzynarodowo akceptowane standardy płatności, aby umożliwić większą interoperacyjność między systemami płatności elektronicznych; oraz
 - d) zachęcać dostawców usług płatności elektronicznych i podmioty świadczące usługi finansowe do zwiększania interoperacyjności, konkurencji, bezpieczeństwa i innowacji w dziedzinie płatności elektronicznych, co może obejmować partnerstwa z dostawcami zewnętrznymi, z zastrzeżeniem odpowiedniego zarządzania ryzykiem.
- 10.4 Z zastrzeżeniem wszelkich warunków, ograniczeń, wymogów i zastrzeżeń określonych w liście szczegółowych zobowiązań w ramach GATS („lista”), każda ze Stron, która w swojej liście podjęła zobowiązanie w odniesieniu do świadczenia usług sposobu 3 (obecność handlowa) obejmującego usługi płatności elektronicznych, przyznaje, zgodnie z warunkami traktowania narodowego, podmiotom świadczącym usługi finansowe mającym siedzibę na jej terytorium,

a pochodzącym z innej Strony, dostęp do systemów płatności i rozliczeń⁷ obsługiwanych przez instytucję publiczną⁸.

- 10.5 Strona, która nie podjęła zobowiązania, o którym mowa w ust. 4, dokłada starań, aby wypełnić określone w tym ustępie zobowiązanie w zakresie, w jakim jest to możliwe.
- 10.6 Dla większej pewności należy wyjaśnić, że żadne z postanowień ust. 4 ani 5 nie zobowiązuje Strony do zezwolenia usługodawcom innej Strony na świadczenie usług, w odniesieniu do których Strona nie podjęła szczegółowych zobowiązań w ramach GATS.
- 10.7 Zgodnie z art. 18 każda ze Stron, w odpowiednim zakresie, stosuje dostępne jej uzasadnione środki w celu zapewnienia, aby przepisy o zasięgu ogólnym przyjęte lub utrzymywane przez jej organizacje samoregulacyjne były niezwłocznie publikowane lub w inny sposób podawane do wiadomości publicznej.
- 10.8 Dla większej pewności należy wyjaśnić, że żadne z postanowień niniejszego artykułu nie uniemożliwia Stronie przyjęcia lub utrzymania środków regulujących konieczność uzyskania licencji lub zezwoleń lub środków regulujących zatwierdzanie wniosków o dostęp.

SEKCJA C

OTWARTOŚĆ I HANDEL ELEKTRONICZNY

Artykuł 11: Opłaty celne od transmisji elektronicznych

- 11.1 Do celów niniejszego artykułu „transmisja elektroniczna” oznacza transmisję przy użyciu jakichkolwiek środków elektromagnetycznych i obejmuje treść transmisji.
- 11.2 Strony uznają znaczenie programu prac dotyczącego handlu elektronicznego (WT/L/274) i przyznają, że praktyka nienakładania ceł na transmisje elektroniczne odegrała ważną rolę w rozwoju gospodarki cyfrowej.
- 11.3 Żadna ze Stron nie nakłada ceł na transmisje elektroniczne między osobą z jednej ze Stron a osobą z drugiej ze Stron.
- 11.4 Dla większej pewności należy wyjaśnić, że ust. 3 nie wyklucza nakładania przez Stronę wewnętrznych podatków, opłat lub innych należności od transmisji elektronicznych w sposób, który nie jest sprzeczny z porozumieniem WTO.
- 11.5 Ze względu na zmieniający się charakter handlu elektronicznego i technologii cyfrowej, Strony dokonają przeglądu niniejszego artykułu w piątym roku od dnia wejścia w życie tego Porozumienia, a następnie będą przeprowadzać przeglądy okresowo, aby ocenić skutki niniejszego artykułu oraz zasadność ewentualnych zmian.

⁷ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że dostęp do systemów płatności i rozliczeń może być: a) bezpośredni; lub b) pośredni – za pośrednictwem podmiotu świadczącego usługi finansowe, który na mocy prawa Strony kwalifikuje się do uzyskania bezpośredniego dostępu i taki dostęp otrzymał.

⁸ Terminy użyte w niniejszym ustępie należy rozumieć w odniesieniu do GATS, w tym załącznika w sprawie usług finansowych.

Artykuł 12: Otwarte dane publiczne⁹

- 12.1 Do celów niniejszego artykułu „metadane” oznaczają informacje strukturalne lub opisowe dotyczące danych, takie jak treść, format, źródło, prawa, rzetelność, pochodzenie, częstotliwość, okresowość, stopień szczegółowości, wydawca lub podmiot odpowiedzialny, dane kontaktowe, metoda gromadzenia danych lub kontekst.
- 12.2 Niniejszy artykuł ma zastosowanie do środków przyjętych lub utrzymywanych przez Stronę w odniesieniu do danych, które są w posiadaniu jej instytucji rządowych na szczeblu centralnym i których ujawnienie nie jest ograniczone na mocy jej prawa i które Strona ta udostępnia w formie cyfrowej do użytku publicznego (zwanych dalej „danymi publicznymi”).
- 12.3 Strony uznają korzyść płynącą z udostępniania w formie cyfrowej danych będących w posiadaniu organów administracji regionalnej lub lokalnej do publicznego użytku w sposób zgodny z ust. 4–6.
- 12.4 Strony uznają, że ułatwienie publicznego dostępu do danych publicznych i ich wykorzystywania stymuluje rozwój gospodarczy i społeczny, konkurencyjność i innowacje. W tym celu zachęca się Strony do rozszerzenia zakresu takich danych, na przykład poprzez zaangażowanie zainteresowanych podmiotów i konsultacje z nimi.
- 12.5 W zakresie, w jakim Strona decyduje się na udostępnienie danych publicznych w formie cyfrowej do użytku publicznego, dokłada ona starań, w zakresie, w jakim jest to możliwe, aby zagwarantować, że:
- a) takie dane są udostępniane w formacie nadającym się do odczytu maszynowego i otwartym;
 - b) takie dane można przeszukiwać i wyszukiwać;
 - c) takie dane są aktualizowane, stosownie do przypadku, w odpowiednim czasie;
 - d) takim danym towarzyszą metadane, które w miarę możliwości opierają się na powszechnie stosowanych formatach umożliwiającym użytkownikowi zrozumienie i wykorzystanie danych; oraz
 - e) takie dane są ogólnie dostępne dla użytkownika bez żadnych opłat lub za rozsądną opłatą.
- 12.6 W zakresie, w jakim Strona decyduje się na udostępnienie danych publicznych w formie cyfrowej do użytku publicznego, dokłada ona starań, aby unikać nakładania wymogów, które w nieuzasadniony sposób wykluczają lub ograniczają użytkownikom takich danych możliwość:
- a) powielania, ponownego rozpowszechniania lub ponownego publikowania tych danych;
 - b) przegrupowania tych danych; lub
 - c) wykorzystania tych danych do celów komercyjnych i niekomercyjnych, w tym w procesie produkcji nowego produktu lub tworzenia nowej usługi¹⁰.

⁹ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że niniejszy artykuł pozostaje bez uszczerbku dla przepisów Strony dotyczących własności intelektualnej i ochrony danych osobowych.

- 12.7 Strony dążą do współpracy w kwestiach, które ułatwiają i rozszerzają publiczne użytkowanie danych publicznych, co obejmuje wymianę informacji i doświadczeń w zakresie praktyk i polityk, z myślą o wspieraniu rozwoju handlu elektronicznego i tworzeniu możliwości rynkowych, w szczególności dla MŚP.

Artykuł 13: Dostęp do internetu i korzystanie z niego do celów handlu elektronicznego

- 13.1 Do celów niniejszego artykułu „użytkownik końcowy” oznacza osobę, która kupuje lub subskrybuje usługę dostępu do internetu od dostawcy usług dostępu do internetu.
- 13.2 Strony uznają korzyści polegające na tym, że użytkownicy końcowi na ich odnośnych terytoriach mogą:
- a) uzyskać dostęp do wybranych przez siebie legalnych usług i aplikacji dostępnych w internecie oraz korzystać z nich, pod warunkiem rozsądnego zarządzania siecią, które nie blokuje ani nie spowalnia ruchu internetowego w celu uzyskania nieuczciwej przewagi handlowej¹¹;
 - b) podłączać wybrane przez siebie urządzenia do internetu, pod warunkiem że urządzenia te nie zagrażają sieci; oraz
 - c) uzyskać dostęp do przejrzystych i jasnych informacji o praktykach zarządzania siecią stosowanych przez ich dostawcę usług dostępu do internetu.
- 13.3 Dla większej pewności należy wyjaśnić, że żadne z postanowień ust. 2 nie zobowiązuje Strony do przyjęcia, zmiany lub utrzymania określonego środka w celu wdrożenia zasad ustanowionych w tym ustępie.

SEKCJA D

ZAUFANIE I HANDEL ELEKTRONICZNY

Artykuł 14: Ochrona konsumentów w internecie

- 14.1 Do celów niniejszego artykułu „wprowadzająca w błąd, oszukańcza i podstępna działalność handlowa” obejmuje:
- a) podawanie istotnie nieprawdziwych informacji¹², w tym dorozumianych nieprawdziwych faktów lub fałszywych twierdzeń w kwestiach takich jak jakość, cena, przydatność do danego celu, ilość lub pochodzenie towarów lub usług;
 - b) reklamowanie towarów lub usług do dostawy bez zamiaru lub racjonalnej zdolności dostawy;

¹⁰ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że żadne z postanowień niniejszego ustępu nie uniemożliwia Stronie zobowiązania użytkowników tych danych do podawania ich oryginalnego źródła.

¹¹ Do celów lit. a) Strony uznają, że dostawca usług dostępu do internetu oferujący określone treści wyłącznie swoim abonentom nie narusza tej zasady.

¹² Do celów niniejszego artykułu „podawanie istotnie nieprawdziwych informacji” oznacza podawanie nieprawdziwych faktów, które mogą wpłynąć na postępowanie konsumenta lub na jego decyzję o użyciu lub zakupie towaru lub usługi.

- c) niedostarczenie towarów lub usług konsumentowi po pobraniu od niego płatności, chyba że istnieją uzasadnione powody takiego niedostarczenia; oraz
 - d) pobieranie od konsumenta płatności za niezamówione towary lub usługi.
- 14.2 Strony uznają znaczenie przejrzystych i skutecznych środków zwiększających zaufanie konsumentów do handlu elektronicznego. W tym celu każda ze Stron przyjmuje lub utrzymuje środki mające na celu zdelegalizowanie wprowadzającej w błąd, oszukańczej i podstępnej działalności handlowej, która wyrządza szkodę lub może wyrządzać szkodę konsumentom uczestniczącym w handlu elektronicznym¹³.
- 14.3 W celu ochrony konsumentów uczestniczących w handlu elektronicznym każda ze Stron dokłada starań, aby przyjmować lub utrzymywać środki mające na celu zapewnienie:
- a) aby dostawcy towarów lub usług rzetelnie i uczciwie traktowali konsumentów;
 - b) aby dostawcy towarów lub usług przekazywali kompletne, prawidłowe i przejrzyste informacje na temat tych towarów lub usług, w tym wszelkich warunków ich zakupu; oraz
 - c) bezpieczeństwa towarów i, w stosownych przypadkach, usług podczas normalnego lub racjonalnie przewidywalnego wykorzystania.
- 14.4 Strony uznają znaczenie zapewnienia konsumentom uczestniczącym w handlu elektronicznym ochrony konsumentów na poziomie nie niższym niż ochrona przyznawana konsumentom uczestniczącym w innych formach handlu.
- 14.5 Strony uznają znaczenie współpracy między ich odpowiednimi agencjami ochrony konsumentów lub innymi właściwymi organami, w tym wymiany informacji i doświadczeń, a także współpracy w odpowiednich przypadkach będących przedmiotem wspólnej troski dotyczących naruszenia praw konsumentów w odniesieniu do handlu elektronicznego w celu zwiększenia ochrony konsumentów w internecie, w przypadkach gdy Strony tak wspólnie uzgodnią.
- 14.6 Każda ze Stron wspiera dostęp konsumentów, w tym konsumentów prowadzących transakcje transgraniczne, do mechanizmów odszkodowawczych lub mechanizmów dochodzenia roszczeń regresowych oraz promuje wiedzę o nich.

Artykuł 15: Niezamówione komercyjne wiadomości elektroniczne

- 15.1 Do celów niniejszego artykułu:
- a) „komercyjna wiadomość elektroniczna” oznacza wiadomość elektroniczną, która jest wysyłana w celach handlowych na adres elektroniczny danej osoby¹⁴ za pośrednictwem usługi telekomunikacyjnej, obejmującą co najmniej wiadomość e-mail oraz, w zakresie przewidzianym w przepisach ustawowych lub wykonawczych Strony, inne rodzaje wiadomości elektronicznych; oraz

¹³ Do celów niniejszego artykułu określenie „uczestniczący w handlu elektronicznym” obejmuje etap handlu elektronicznego poprzedzający zawarcie transakcji.

¹⁴ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że „adres elektroniczny danej osoby” nie obejmuje adresu IP.

- b) „niezamówiona komercyjna wiadomość elektroniczna” oznacza komercyjną wiadomość elektroniczną, która jest wysyłana bez zgody odbiorcy lub pomimo wyraźnej odmowy odbiorcy.
- 15.2 Strony uznają znaczenie promowania zaufania do handlu elektronicznego, między innymi poprzez stosowanie przejrzystych i skutecznych środków ograniczających niezamówione komercyjne wiadomości elektroniczne. W tym celu każda ze Stron przyjmuje lub utrzymuje środki, które:
- a) zobowiązują dostawców komercyjnych wiadomości elektronicznych do ułatwienia odbiorcom zapobiegania dalszemu otrzymywaniu tych wiadomości;
 - b) przewidują wymóg uzyskania zgody, określonej w przepisach ustawowych lub wykonawczych, przez odbiorców na otrzymywanie komercyjnych wiadomości elektronicznych; lub
 - c) pozwalają w inny sposób minimalizować liczbę niezamówionych komercyjnych wiadomości elektronicznych.
- 15.3 Każda ze Stron stara się zapewnić, aby komercyjne wiadomości elektroniczne były wyraźnie rozpoznawalne jako takie, aby jasno wynikało z nich, w czym imieniu zostały przesłane i aby zawierały niezbędne informacje pozwalające odbiorcom zażądać nieodpłatnie i w każdym momencie zaprzestania przesyłania tych wiadomości.
- 15.4 Każda ze Stron zapewnia dostęp do roszczeń odszkodowawczych lub regresowych wobec dostawców niezamówionych komercyjnych wiadomości elektronicznych, którzy nie przestrzegają środków przyjętych lub utrzymanych na podstawie ust. 2.
- 15.5 Strony dokładają starań, aby współpracować w odpowiednich przypadkach będących przedmiotem wspólnej troski dotyczących uregulowania kwestii niezamówionych komercyjnych wiadomości elektronicznych.

Artykuł 16: Ochrona danych osobowych

- 16.1 Do celów niniejszego artykułu „dane osobowe” oznaczają wszelkie informacje dotyczące określonej lub rozpoznawalnej osoby fizycznej.
- 16.2 Strony uznają, że silna i skuteczna ochrona danych osobowych i powiązanych praw indywidualnych przyczynia się do wzmocnienia zaufania konsumentów do gospodarki cyfrowej.
- 16.3 Każda ze Stron przyjmuje lub utrzymuje ramy prawne zapewniające ochronę danych osobowych użytkowników handlu elektronicznego¹⁵.
- 16.4 Przy tworzeniu ram prawnych ochrony danych osobowych każda ze Stron powinna uwzględnić zasady i wytyczne opracowane przez odpowiednie organy lub organizacje międzynarodowe.
- 16.5 Każda ze Stron stara się zapewnić, aby jej ramy prawne, o których mowa w ust. 3, zapewniały niedyskryminacyjną ochronę danych osobowych osób fizycznych.

¹⁵ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że Strona może spełnić wymogi niniejszego ustępu w drodze przyjęcia lub utrzymania środków lub zestawu środków, takich jak kompleksowe przepisy chroniące prywatność, przepisy o ochronie danych osobowych, przepisy sektorowe odnoszące się do prywatności lub inne przepisy dotyczące naruszeń prywatności.

- 16.6 Każda ze Stron publikuje informacje na temat ochrony danych osobowych, którą zapewnia użytkownikom handlu elektronicznego, w tym wskazówki dotyczące:
- a) tego, jak osoba fizyczna może korzystać ze środków ochrony prawnej; oraz
 - b) tego, jak przedsiębiorstwa mogą spełniać wymogi prawne.
- 16.7 Uznając, że Strony mogą przyjąć odmienne podejścia prawne do ochrony danych osobowych, każda ze Stron powinna zachęcać do opracowania mechanizmów promujących zgodność między tymi różnymi systemami.
- 16.8 Mechanizmy, o których mowa w ust. 7, mogą obejmować uznawanie rozwiązań regulacyjnych, jednostronnie lub w drodze wzajemnych ustaleń, lub szersze ramy międzynarodowe.
- 16.9 Strony dokładają starań, aby wymieniać się informacjami na temat mechanizmów, o których mowa w ust. 7, stosowanych w ich odpowiednich jurysdykcjach.

Artykuł 17: Cyberbezpieczeństwo

- 17.1 Strony uznają, że zagrożenia dla cyberbezpieczeństwa podważają zaufanie do handlu elektronicznego.
- 17.2 Strony dostrzegają ponadto zmieniający się charakter zagrożeń cyberbezpieczeństwa. W celu zidentyfikowania i ograniczenia zagrożeń cyberbezpieczeństwa, a tym samym ułatwienia handlu elektronicznego, Strony dokładają starań, aby:
- a) budować zdolności swoich odpowiednich podmiotów krajowych odpowiedzialnych za reagowanie na incydenty cyberbezpieczeństwa; oraz
 - b) współpracować w celu identyfikowania i złagodzenia szkodliwych włamań lub rozpowszechniania złośliwych kodów, które mają wpływ na sieci elektroniczne Strony, w celu odpowiednio szybkiego reagowania na incydenty cyberbezpieczeństwa oraz w celu wymiany informacji na potrzeby zwiększania świadomości i stosowania najlepszych praktyk.
- 17.3 Odnotowując zmieniający się charakter zagrożeń cyberbezpieczeństwa i ich negatywny wpływ na handel elektroniczny, Strony uznają znaczenie stosowania w przeciwdziałaniu takim zagrożeniom podejść opartych na analizie ryzyka, przy jednoczesnym minimalizowaniu barier w handlu. W związku z tym, aby identyfikować ryzyko dotyczące cyberbezpieczeństwa i przed nim chronić, wykrywać zdarzenia związane z cyberbezpieczeństwem oraz reagować na incydenty cyberbezpieczeństwa i usuwać ich skutki, każda ze Stron stara się stosować podejścia oparte na analizie ryzyka, które opierają się na najlepszych praktykach zarządzania ryzykiem i normach opracowanych w drodze konsensusu, w przejrzysty i otwarty sposób, oraz zachęcać przedsiębiorstwa podlegające jej jurysdykcji do stosowania takich podejść.

SEKCJA E

PRZEJRZYSTOŚĆ, WSPÓŁPRACA I ROZWÓJ

Artykuł 18: Przejrzystość

Zgodnie z art. III GATS i art. X GATT 1994 każda ze Stron niezwłocznie oraz, z wyjątkiem sytuacji nadzwyczajnych, najpóźniej w chwili ich wejścia w życie, publikuje lub w inny sposób udostępnia publicznie wszelkie środki o zasięgu ogólnym dotyczące realizacji niniejszego Porozumienia lub wpływające na jego funkcjonowanie.

Artykuł 19: Współpraca

- 19.1 Uznając globalny charakter handlu elektronicznego, Strony dokładają starań, aby:
- a) współpracować na rzecz ułatwienia wszystkim społecznościom, w szczególności grupom niedostatecznie reprezentowanym i MŚP, dostępu do handlu elektronicznego i korzystania z niego;
 - b) wymieniać informacje i dzielić się doświadczeniami w zakresie przepisów ustawowych i wykonawczych oraz polityk związanych z handlem elektronicznym; oraz
 - c) aktywnie uczestniczyć w forach regionalnych i wielostronnych w celu propagowania rozwoju handlu elektronicznego.
- 19.2 Obszary współpracy do celów ust. 1 mogą obejmować:
- a) ochronę danych osobowych;
 - b) ochronę konsumentów w internecie, w tym dostępne środki dochodzenia roszczeń oraz budowanie zaufania konsumentów;
 - c) niezamówione komercyjne wiadomości elektroniczne;
 - d) bezpieczeństwo łączności elektronicznej;
 - e) konkurencję na rynkach cyfrowych;
 - f) uwierzytelnianie elektroniczne;
 - g) transgraniczne usługi logistyczne, w tym transport multimodalny, a także współpracę między usługami logistycznymi a usługami pocztowymi;
 - h) ułatwienia w transgranicznym handlu elektronicznym, w tym korzystanie ze składów celnych lub wolnych obszarów celnych, a także współpracę regulacyjną w takich obszarach jak wymiana danych i ostrzeganie o ryzyku związanym z bezpieczeństwem produktów; oraz
 - i) wszelkie inne dziedziny wspólnie uzgodnione przez Strony.
- 19.3 Każda ze Stron, w ramach swoich dostępnych zasobów, ustanawia lub utrzymuje punkt informacyjny lub punkty informacyjne, które:
- a) odpowiadają za wszelkie procedury powiadamiania lub konsultacji związane z wdrażaniem niniejszego Porozumienia; oraz

- b) odpowiadają na racjonalne zapytania innej Strony dotyczące kwestii objętych niniejszym Porozumieniem.

Artykuł 20: Rozwój

20.1 Strony uznają:

- a) znaczenie wzmocnienia międzynarodowych wysiłków na rzecz zniwelowania przepaści cyfrowej i umożliwienia rozwoju gospodarki cyfrowej sprzyjającej włączeniu społecznemu; oraz
- b) wkład przepisów dotyczących handlu elektronicznego w pokonywanie wyzwań związanych z handlem cyfrowym i propagowanie rozwoju handlu elektronicznego sprzyjającego włączeniu społecznemu.

20.2 Strony uznają swoją rolę we wspieraniu Stron będących krajami rozwijającymi się i najsłabiej rozwiniętymi w skutecznym uczestnictwie w handlu elektronicznym i gospodarce cyfrowej oraz wykorzystywaniu możliwości rozwoju w tych dziedzinach, w tym poprzez przyczynianie się do lepszego dostępu do ekosystemów cyfrowych i infrastruktury cyfrowej, a także wspieranie obywateli oraz MŚP tych Stron.

20.3 Strony uznają znaczenie, jakie dla wdrażania niniejszego Porozumienia przez Strony będące krajami rozwijającymi się i najsłabiej rozwiniętymi ma pomoc techniczna i budowanie zdolności.

20.4 Należy zapewnić pomoc i wsparcie w budowaniu zdolności¹⁶ Stronom będącym krajami rozwijającymi się i najsłabiej rozwiniętymi, aby wspomóc je we wdrażaniu postanowień niniejszego Porozumienia zgodnie z charakterem i zakresem tych postanowień.

20.5 Strony uznają, że do realizacji niektórych zobowiązań wynikających z niniejszego Porozumienia Strony będące krajami rozwijającymi się i najsłabiej rozwiniętymi mogą potrzebować więcej czasu lub nabycia zdolności wdrożeniowych, za sprawą pomocy i wsparcia w budowaniu zdolności.

20.6 Każda ze Stron będących krajami rozwijającymi się i najsłabiej rozwiniętymi może, w dniu wejścia w życie niniejszego Porozumienia w odniesieniu do danej Strony, samodzielnie wskazać którekolwiek z jego postanowień jako postanowienie, w stosunku do którego potrzebuje okresu wdrożeniowego wynoszącego maksymalnie pięć lat – w tym celu przedkłada Komitetowi wykaz takich postanowień.

20.7 Każda ze Stron będących krajami rozwijającymi się i najsłabiej rozwiniętymi może przedłużyć ten okres wdrożeniowy w odniesieniu do każdego z postanowień samodzielnie wskazanych zgodnie z ust. 6 o maksymalnie dwa dodatkowe lata. Każda z tych Stron powiadamia Komitet o każdym przedłużeniu nie później niż 120 dni przed upływem początkowego okresu wdrożeniowego, wyszczególniając powody przedłużenia oraz odpowiednie działania wymagane do zakończenia wdrażania danego postanowienia.

¹⁶ Do celów niniejszego artykułu „pomoc i wsparcie w budowaniu zdolności” może przybierać formę pomocy technicznej, finansowej lub inną wspólnie uzgodnioną formę pomocy.

- 20.8 Strony będące krajami rozwiniętymi oraz Strony będące krajami rozwijającymi się, które mają odpowiednie możliwości, zachęca się do wspierania Stron będących krajami rozwijającymi się i najsłabiej rozwiniętymi w przeprowadzaniu lub aktualizowaniu ocen ich potrzeb w celu wykrycia luk w zdolności wdrożenia niniejszego Porozumienia, dwustronnie lub za pośrednictwem odpowiednich organizacji międzynarodowych.
- 20.9 Wyniki wszelkich ocen potrzeb przeprowadzonych lub zaktualizowanych zgodnie z ust. 8 powinny stanowić podstawę samodzielnego wskazania przez Stronę będącą krajem rozwijającym się lub najsłabiej rozwiniętym postanowień, o których mowa w ust. 6, lub przedłużenia okresu wdrożeniowego, o którym mowa w ust. 7.
- 20.10 Strony uznają znaczenie pomocy technicznej i budowania zdolności dla pełnego wdrożenia wszystkich postanowień niniejszego Porozumienia. W związku z tym Strony będące krajami rozwijającymi się i najsłabiej rozwiniętymi mogą wskazać dowolne z postanowień niniejszego Porozumienia jako postanowienie, w odniesieniu do którego w największym stopniu skorzystałyby z pomocy technicznej i budowania zdolności. Strony będące krajami rozwiniętymi oraz Strony będące krajami rozwijającymi się, które mają odpowiednie możliwości, zgadzają się udzielać pomocy i wsparcia w budowaniu zdolności w odniesieniu do takich postanowień, dwustronnie lub za pośrednictwem odpowiednich organizacji międzynarodowych, na wspólnie uzgodnionych warunkach i z uwzględnieniem szczególnych potrzeb i priorytetów Stron będących krajami rozwijającymi się i najsłabiej rozwiniętymi.
- 20.11 Strony będą dążyć do stosowania następujących zasad w celu zapewnienia pomocy i wsparcia w budowaniu zdolności do celów wdrożenia niniejszego Porozumienia:
- a) uwzględnianie ogólnych ram rozwoju krajów i regionów będących beneficjentami oraz, w stosownych przypadkach i w miarę potrzeb, realizowanych programów reform i pomocy technicznej oraz budowania zdolności;
 - b) uwzględnianie, w stosownych przypadkach i w miarę potrzeb, działań mających na celu sprostanie wyzwaniom na skalę regionów i subregionów oraz promowanie integracji w wymiarze regionalnym i subregionalnym;
 - c) uwzględnianie, w miarę możliwości, działalności sektora prywatnego przy opracowywaniu programów lub działań na rzecz budowania zdolności; oraz
 - d) propagowanie koordynacji działań Stron i innych stosownych instytucji, w tym regionalnych wspólnot gospodarczych, z myślą o zapewnieniu maksymalnej efektywności i jak najlepszych wyników takiej pomocy. W tym celu:
 - (i) koordynacja powinna mieć na celu zapobieganie nakładaniu i dublowaniu się programów pomocy oraz niespójnościom działań związanych z reformami za sprawą ścisłej koordynacji pomocy technicznej i interwencji w zakresie budowania zdolności;
 - (ii) w ramach tego procesu koordynacji należy uwzględnić globalne i regionalne programy związane z handlem, w tym programy skoncentrowane na Stronach będących krajami najsłabiej rozwiniętymi; oraz

- (iii) przy wdrażaniu niniejszego Porozumienia oraz zapewnianiu pomocy technicznej i budowaniu zdolności Strony powinny rozwijać wewnętrzną koordynację działań swoich urzędników ds. handlu i rozwoju.
- 20.12 Przez okres siedmiu lat od dnia wejścia w życie niniejszego Porozumienia w odniesieniu do Strony będącej jednym z krajów najsłabiej rozwiniętych art. 27 nie ma zastosowania do rozstrzygania sporów z udziałem tej Strony dotyczących któregośkolwiek z postanowień niniejszego Porozumienia.
- 20.13 Art. 27 nie ma zastosowania do rozstrzygania sporów ze Stroną będącą jednym z krajów rozwijających się, jeżeli spór dotyczy postanowienia niniejszego Porozumienia, w odniesieniu do którego ta Strona samodzielnie wyznaczyła lub przedłużyła okres wdrożeniowy na podstawie, odpowiednio, ust. 6 lub 7, przez okres wdrożeniowy mający zastosowanie do tego postanowienia.
- 20.14 Niezależnie od okresu karencji, o którym mowa w ust. 12, Strona uwzględni przede wszystkim szczególną sytuację Stron będących krajami najsłabiej rozwiniętymi, zanim zawnioskuje o konsultacje na podstawie art. 27 dotyczące środka stosowanego przez Stronę będącą jednym z krajów najsłabiej rozwiniętych, a następnie na wszystkich etapach wszelkich procedur rozstrzygania sporów. W tym względzie Strony zachowają stosowny umiar w poruszaniu na podstawie art. 27 kwestii dotyczących Stron będących krajami najsłabiej rozwiniętymi.
- 20.15 Strony uznają znaczenie przejrzystości przy udzielaniu pomocy i wsparcia w budowaniu zdolności w celu ułatwienia skutecznego wdrożenia niniejszego Porozumienia. W tym celu Strony dokładają starań, aby na pierwszym posiedzeniu Komitetu, a następnie regularnie, omawiano istotne informacje¹⁷ o istniejących i nowych programach pomocy technicznej i budowania zdolności. Aby rozwinąć tę dyskusję, przed pierwszą specjalną sesją Komitetu, a następnie regularnie, każda ze Stron będących krajami rozwiniętymi przedkłada opis odpowiednich programów pomocy technicznej i budowania zdolności. Strony będące krajami rozwijającymi się i najsłabiej rozwiniętymi, które otrzymały pomoc techniczną i wsparcie w budowaniu zdolności, zachęca się do dzielenia się doświadczeniami. Strony zamierzają skorzystać z tych informacji, aby lepiej zrozumieć, czy istniejące programy spełniają potrzeby Stron będących krajami rozwijającymi się i najsłabiej rozwiniętymi.
- 20.16 Strony będące krajami rozwijającymi się, które deklarują, że mają odpowiednie możliwości, by zapewnić pomoc i wsparcie w budowaniu zdolności, zachęca się do przedkładania Komitetowi informacji określonych w ust. 15 w dniu wejścia w życie niniejszego Porozumienia, a następnie w regularnych odstępach czasu.
- 20.17 Komitet udostępnia w internecie informacje przekazane zgodnie z ust. 15 i 16, wraz z informacjami o odpowiednich działaniach organizacji międzynarodowych.
- 20.18 Strony będące krajami rozwijającymi się i najsłabiej rozwiniętymi, które zamierzają skorzystać z odnośnej pomocy i wsparcia w budowaniu zdolności, przedstawiają

¹⁷ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że „istotne informacje” mogą obejmować: a) opis udzielonej pomocy lub zapewnionego wsparcia w budowaniu zdolności; b) informacje o tym, jak można ubiegać się o taką pomoc lub wsparcie lub uzyskać do nich dostęp, w tym informacje o punkcie lub punktach kontaktowych Strony; oraz c) wykaz beneficjentów pomocy lub wsparcia.

Komitetowi informacje o punkcie lub punktach kontaktowych biura lub biur odpowiedzialnych za koordynowanie oraz priorytetyzację pomocy i wsparcia.

20.19 Do celów niniejszego artykułu, stosownie do potrzeb, Komitet organizuje co roku co najmniej jedną specjalną sesję w celu:

- a) monitorowania pomocy technicznej lub wsparcia w budowaniu zdolności z myślą o realizacji obowiązków z zastrzeżeniem okresów wdrożeniowych samodzielnie wyznaczonych lub przedłużonych na podstawie, odpowiednio, ust. 6 lub 7;
- b) omówienia kwestii dotyczących wdrażania postanowień niniejszego Porozumienia;
- c) dokonania przeglądu postępów w zakresie pomocy technicznej lub wsparcia w budowaniu zdolności w odniesieniu do wdrażania niniejszego Porozumienia, w tym postępów tych Stron będących krajami rozwijającymi się lub najsłabiej rozwiniętymi, które nie otrzymują odpowiedniej pomocy ani wsparcia w budowaniu zdolności; oraz
- d) ułatwienia dzielenia się istotnymi doświadczeniami, wyzwaniem, sukcesami i informacjami Stron.

SEKCJA F

TELEKOMUNIKACJA

Artykuł 21: Telekomunikacja

21.1 Do celów niniejszego artykułu i załącznika:

- a) „infrastruktura podstawowa” oznacza infrastrukturę publicznej sieci przekazu telekomunikacyjnego lub usługi telekomunikacyjnej, która:
 - (i) jest zapewniana wyłącznie lub głównie przez jednego dostawcę lub ograniczoną liczbę dostawców; oraz
 - (ii) z przyczyn ekonomicznych lub technicznych nie jest łatwa do zastąpienia w celu świadczenia usługi;
- b) „główny dostawca” oznacza dostawcę, który może istotnie wpływać na warunki uczestnictwa (w zakresie cen i dostaw) w odpowiednim rynku podstawowych usług telekomunikacyjnych poprzez:
 - (i) kontrolowanie infrastruktury podstawowej; lub
 - (ii) wykorzystanie swojej pozycji rynkowej;
- c) „element sieci” oznacza obiekt lub sprzęt wykorzystywany do świadczenia publicznych usług telekomunikacyjnych, w tym cechy, funkcje i możliwości tego obiektu lub sprzętu; oraz
- d) „użytkownik” oznacza usługobiorcę i usługodawcę.

- 21.2 Każda ze Stron podejmuje zobowiązania określone w załączniku^{18, 19}.
- 21.3 Każda ze Stron zapewnia, aby jej telekomunikacyjny organ regulacyjny nie miał interesu finansowego w dostawcy publicznych sieci przekazu telekomunikacyjnego i publicznych usług telekomunikacyjnych ani nie pełnił w takim dostawcy funkcji operacyjnej ani zarządczej. Niniejszego ustępu nie należy interpretować jako zakazu posiadania udziałowych papierów wartościowych takiego dostawcy przez jednostkę rządową Strony inną niż jej telekomunikacyjny organ regulacyjny.
- 21.4 Każda ze Stron zapewnia, aby jej telekomunikacyjny organ regulacyjny miał uprawnienia do wykonywania funkcji powierzonych mu na mocy prawa, w tym zdolność do nakładania sankcji, oraz wykonywał takie uprawnienia w sposób przejrzysty i terminowy.
- 21.5 Każda ze Stron podaje do wiadomości publicznej, w łatwo dostępnym i przejrzystym formacie, funkcje jej telekomunikacyjnego organu regulacyjnego.
- 21.6 Każda ze Stron dokłada starań, aby:
- a) zapewnić, by przydziału pasm częstotliwości na potrzeby publicznych usług telekomunikacyjnych dokonywano w otwartym procesie uwzględniającym interes publiczny, w tym ułatwianie konkurencji; oraz
 - b) dokonać takiego przydziału z wykorzystaniem podejść rynkowych, takich jak procedury przetargowe w stosownych przypadkach.
- 21.7 Każda ze Stron upoważnia swój telekomunikacyjny organ regulacyjny do:
- a) określenia, jaką infrastrukturę podstawową główny dostawca musi udostępniać innym dostawcom publicznych usług telekomunikacyjnych na rozsądnych, niedyskryminacyjnych i przejrzystych warunkach do celów świadczenia publicznych usług telekomunikacyjnych; oraz
 - b) zobowiązania głównego dostawcy do oferowania uwolnionego dostępu do elementów swojej sieci będących infrastrukturą podstawową na rozsądnych, niedyskryminacyjnych i przejrzystych warunkach do celów świadczenia publicznych usług telekomunikacyjnych.
- 21.8 Dostawca publicznych usług telekomunikacyjnych może, w rozsądnym terminie, zwrócić się do telekomunikacyjnego organu regulacyjnego lub innego właściwego organu Strony w celu rozstrzygnięcia sporu z innymi dostawcami publicznych usług telekomunikacyjnych dotyczącego wymogów określonych w ust. 7.

¹⁸ W zakresie, w jakim nie jest to niezgodne z listą szczegółowych zobowiązań Strony w ramach GATS: a) załącznik nie ma zastosowania do usług nadawczych określonych w przepisach ustawowych lub wykonawczych danej Strony; b) telekomunikacyjny organ regulacyjny Strony może na czas określony zwolnić lokalnych operatorów telekomunikacyjnych na obszarach wiejskich z obowiązków określonych w pkt 2.2 załącznika w odniesieniu do wzajemnego połączenia z konkurencyjnymi lokalnymi operatorami telekomunikacyjnymi. Operatorzy telefoniczni z obszarów wiejskich nie muszą zapewniać wzajemnego połączenia konkurencyjnym lokalnym operatorom telekomunikacyjnym w sposób określony w pkt 2.2 załącznika, dopóki nie wezwie ich do tego telekomunikacyjny organ regulacyjny Strony; oraz c) pkt 2.2 załącznika ma zastosowanie wyłącznie do głównych dostawców, którzy kontrolują infrastrukturą podstawową.

¹⁹ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że żadne z postanowień niniejszego artykułu ani załącznika nie może być interpretowane jako wymagające od Stron podjęcia dodatkowych szczegółowych zobowiązań w odniesieniu do dostępu do rynku lub traktowania narodowego w ramach GATS.

- 21.9 W przypadku gdy telekomunikacyjny organ regulacyjny lub inny właściwy organ odmawia podjęcia jakiegokolwiek działania w odniesieniu do wniosku o rozstrzygnięcie sporu, o którym mowa w ust. 8, na wniosek dostawcy uczestniczącego w sporze organ ten przedstawia pisemne uzasadnienie swojej decyzji w rozsądnym terminie.
- 21.10 Dostawcy publicznych usług telekomunikacyjnych uczestniczącemu w sporze, o którym mowa w ust. 8, nie uniemożliwia się wniesienia sprawy do organów sądowych Strony.

SEKCJA G

WYJĄTKI

Artykuł 22: Wyjątki ogólne

Do celów niniejszego Porozumienia stosuje się odpowiednio art. XX GATT 1994 i jego uwagi interpretacyjne oraz art. XIV GATS.

Artykuł 23: Wyjątek spowodowany względami bezpieczeństwa

Do celów niniejszego Porozumienia stosuje się odpowiednio art. XXI GATT 1994 i art. XIV *bis* GATS.

Artykuł 24: Wymogi ostrożnościowe

Do celów niniejszego Porozumienia stosuje się odpowiednio pkt 2 załącznika do GATS w sprawie usług finansowych.

Artykuł 25: Wyjątek związany z ochroną danych osobowych

Żadne z postanowień niniejszej Umowy nie uniemożliwia Stronie przyjęcia lub utrzymania środków dotyczących ochrony danych osobowych i prywatności, w tym w odniesieniu do transgranicznego przekazywania danych, pod warunkiem że prawo Strony przewiduje instrumenty umożliwiające przekazywanie danych na warunkach ogólnego zastosowania²⁰ w celu ochrony przekazywanych danych.

Artykuł 26: Ludność rdzenna

- 26.1 Pod warunkiem że środki takie nie są wykorzystywane jako narzędzie arbitralnej lub nieuzasadnionej dyskryminacji osób pochodzących z terytorium innej Strony lub jako ukryte ograniczenie handlu drogą elektroniczną, żadne z postanowień niniejszego Porozumienia nie uniemożliwia Stronie przyjęcia lub utrzymania środków, które uznaje ona za niezbędne do przyznania korzystniejszego traktowania ludności rdzennej na swoim terytorium w odniesieniu do kwestii objętych niniejszym Porozumieniem, w tym w celu wypełnienia swoich zobowiązań

²⁰ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że „warunki ogólnego zastosowania” odnoszą się do warunków sformułowanych w sposób obiektywny, które mają zastosowanie horyzontalne do nieokreślonej liczby przedsiębiorców, a zatem obejmują różne sytuacje i przypadki.

wynikających z uzgodnień prawnych, konstytucyjnych lub traktatowych z tą ludnością rdzenną.

- 26.2 Interpretacja uzgodnień prawnych, konstytucyjnych lub traktatowych Strony z ludnością rdzenną na jej terytorium, w tym w odniesieniu do charakteru praw i obowiązków wynikających z tych uzgodnień, nie podlega rozstrzyganiu sporów na podstawie art. 27. W pozostałym zakresie art. 27 ma zastosowanie do niniejszego artykułu.

SEKCJA H

ROZWIĄZANIA INSTYTUCJONALNE I POSTANOWIENIA KOŃCOWE

Artykuł 27: Rozstrzyganie sporów

- 27.1 Art. XXII i XXIII GATT 1994 lub art. XXII i XXIII GATS, sprecyzowane i stosowane na zasadzie Porozumienia o rozstrzyganiu sporów, mają zastosowanie do konsultacji i rozstrzygania sporów wynikających z niniejszego Porozumienia.
- 27.2 Uzgodnienie w sprawie rozstrzygania sporów ma zastosowanie do sporów wszczętych zgodnie z ust. 1.

Artykuł 28: Komitet ds. Handlowych Aspektów Handlu Elektronicznego

- 28.1 Niniejszym ustanawia się Komitet ds. Handlowych Aspektów Handlu Elektronicznego, w którym udział jest otwarty dla wszystkich Stron. Komitet wybiera przewodniczącego i wiceprzewodniczącego i odbywa posiedzenia stosownie do potrzeb lub postanowień niniejszego Porozumienia, jednak nie rzadziej niż raz w roku. Komitet przyjmuje swój regulamin.
- 28.2 Komitet wykonuje obowiązki powierzone mu na mocy niniejszego Porozumienia lub wyznaczone przez Strony oraz zapewnia Stronom możliwość konsultowania wszystkich spraw związanych z funkcjonowaniem lub wdrażaniem niniejszego Porozumienia.
- 28.3 Komitet może ustanawiać takie organy pomocnicze, jakie uzna za stosowne, i kierować sprawy do tych organów według swojego uznania. Wszystkie organy pomocnicze podlegają Komitetowi.
- 28.4 Komitet monitoruje funkcjonowanie i wdrażanie niniejszego Porozumienia i co roku składa Radzie Generalnej sprawozdanie w tej sprawie, które obejmuje realizację i skuteczność programów i działań w zakresie pomocy technicznej i budowania zdolności.
- 28.5 Komitet przyjmuje do wiadomości wszelkie powiadomienia o przedłużeniu okresu wdrożeniowego otrzymane zgodnie z art. 20 ust. 7 i monitoruje wszystkie odpowiednie działania wymagane do wdrożenia postanowień będących przedmiotem tych powiadomień.
- 28.6 Każdy członek WTO, który nie jest Stroną niniejszego Porozumienia, ma prawo uczestniczyć w pracach Komitetu w charakterze obserwatora po przekazaniu Komitetowi pisemnego zawiadomienia. Każdy obserwator przy WTO może

przekazać Komitetowi pisemny wniosek o dopuszczenie do udziału w pracach Komitetu w charakterze obserwatora i może otrzymać status obserwatora przyznawany przez Komitet.

Artykuł 29: Przyjęcie i wejście w życie

- 29.1 Każdy członek WTO może przyjąć niniejsze Porozumienie. Następuje to w drodze złożenia dokumentu przyjęcia niniejszego Porozumienia Dyrektorowi Generalnemu WTO.
- 29.2 Niniejsze Porozumienie wchodzi w życie w odniesieniu do tych członków WTO, którzy je przyjęli, 30. dnia następującego po dniu złożenia 45. dokumentu przyjęcia²¹. Następnie w odniesieniu do każdego innego członka WTO Porozumienie wchodzi w życie 30. dnia następującego po dniu złożenia dokumentu przyjęcia przez danego członka.

Artykuł 30: Wykonanie

Każda ze Stron wykonuje niniejsze Porozumienie od dnia jego wejścia w życie. Strony będące krajami rozwijającymi się i najsłabiej rozwiniętymi, które zdecydują się na zastosowanie art. 20, wykonują niniejsze Porozumienie zgodnie z tym artykułem.

Artykuł 31: Zastrzeżenia

Nie można dokonać zastrzeżeń w odniesieniu do żadnych postanowień niniejszego Porozumienia bez zgody pozostałych Stron.

Artykuł 32: Zmiany

- 32.1 Strony mogą wprowadzać zmiany do niniejszego Porozumienia. Komitet – w drodze konsensusu – przyjmuje decyzję w sprawie wprowadzenia zmiany oraz przedłożenia jej do akceptacji Stron.
- 32.2 Zmiana wchodzi w życie:
- a) z wyjątkiem sytuacji przewidzianej w lit. b), w odniesieniu do tych Stron, które ją akceptują, po jej zaakceptowaniu przez dwie trzecie Stron, a następnie w odniesieniu do każdej innej Strony po zaakceptowaniu zmiany przez daną Stronę; lub
 - b) w odniesieniu do wszystkich Stron po jej zaakceptowaniu przez dwie trzecie Stron, jeżeli jest to zmiana uznana przez Komitet, w drodze konsensusu, za niepowodującą modyfikacji praw i obowiązków Stron.

Artykuł 33: Wycofanie się

- 33.1 Każda ze Stron może wycofać się z niniejszego Porozumienia, składając Dyrektorowi Generalnemu WTO pisemne powiadomienie o zamiarze wycofania się.

²¹ Do celów obliczenia liczby dokumentów przyjęcia na podstawie niniejszego artykułu dokument przyjęcia przez Unię Europejską odpowiada liczbie dokumentów przyjęcia równej liczbie państw członkowskich Unii Europejskiej będących członkami WTO.

Wycofanie się staje się skuteczne po upływie 60 dni od daty otrzymania przez Dyrektora Generalnego WTO tego powiadomienia. Każda ze Stron może, po powzięciu wiadomości o takim powiadomieniu zgodnie z art. 37, zażądać niezwłocznego zwołania posiedzenia Komitetu.

- 33.2 W przypadku gdy jedna ze Stron niniejszego Porozumienia przestaje być członkiem WTO, przestaje ona być Stroną niniejszego Porozumienia ze skutkiem od dnia ustania jej członkostwa w WTO.

Artykuł 34: Niestosowanie niniejszego Porozumienia w stosunkach pomiędzy poszczególnymi Stronami

Postanowienia niniejszego Porozumienia nie mają zastosowania w stosunkach pomiędzy dwiema Stronami, w przypadku gdy jedna ze Stron, w momencie przyjęcia niniejszego Porozumienia lub przystąpienia do grona jego sygnatariuszy, nie wyrazi zgody na takie zastosowanie postanowień niniejszego Porozumienia.

Artykuł 35: Przegląd

- 35.1 Nie później niż dwa lata od daty wejścia w życie niniejszego Porozumienia, a następnie okresowo, Strony dokonują jego przeglądu w celu poprawy jego funkcjonowania i zapewnienia, aby Porozumienie pozostało adekwatne do kwestii handlowych, z którymi Strony mają do czynienia.
- 35.2 Uwzględniając zmieniający się charakter handlu elektronicznego i technologii cyfrowej oraz uznając znaczenie ustanowienia globalnych zasad handlu elektronicznego, niezależnie od ust. 1, Strony uznają, że dalsze negocjacje mogą obejmować nierozstrzygnięte kwestie zawarte w dokumencie INF/ECOM/62/Rev.5 lub inne kwestie, które Strony mogą podjąć. Każda ze Stron zastrzega sobie prawo, by w przyszłych negocjacjach proponować zmiany do postanowień niniejszego Porozumienia, w tym w zakresie wyjątków, rozstrzygania sporów lub zakresu stosowania.

Artykuł 36: Sekretariat

Realizacja niniejszego Porozumienia jest obsługiwana przez Sekretariat WTO.

Artykuł 37: Depozyt

- 37.1 Niniejsze Porozumienie składa się do depozytu Dyrektorowi Generalnemu WTO.
- 37.2 Dyrektor Generalny WTO niezwłocznie dostarcza każdej ze Stron:
- a) uwierzytelniony odpis niniejszego Porozumienia i każdej zmiany wprowadzonej zgodnie z art. 32; oraz
 - b) powiadomienie o każdym przyjęciu na podstawie art. 29 i każdym wycofaniu się na podstawie art. 33.

Artykuł 38: Rejestracja

Niniejsze Porozumienie zostaje zarejestrowane zgodnie z postanowieniami art. 102 Karty Narodów Zjednoczonych.

Sporządzono w Jaunde dnia 28 marca 2026 r., w jednym egzemplarzu w językach: angielskim, francuskim i hiszpańskim, przy czym każda wersja językowa jest autentyczna.

ZAŁĄCZNIK

W niniejszym załączniku określono zasady dotyczące ram regulacyjnych w odniesieniu do podstawowych usług telekomunikacyjnych.

Sekcja I: Środki ochrony konkurencji

1.1 Zapobieganie praktykom antykonkurencyjnym w telekomunikacji

Utrzymuje się odpowiednie środki zapobiegające podejmowaniu lub kontynuowaniu praktyk antykonkurencyjnych przez dostawców, którzy pojedynczo lub wspólnie są głównymi dostawcami.

1.2 Środki ochronne

Praktyki antykonkurencyjne, o których mowa w pkt 1.1, obejmują w szczególności:

- a) uczestniczenie w antykonkurencyjnym subsydiowaniu skrośnym;
- b) wykorzystywanie do antykonkurencyjnych celów informacji uzyskanych od konkurentów; oraz
- c) nieudostępnianie w odpowiednim czasie innym usługodawcom informacji technicznych dotyczących infrastruktury podstawowej oraz informacji istotnych z handlowego punktu widzenia niezbędnych do świadczenia przez nich usług.

Sekcja II: Wzajemne połączenie

2.1 Niniejsza sekcja ma zastosowanie do połączeń z dostawcami zapewniającymi publiczne sieci przekazu telekomunikacyjnego lub usługi telekomunikacyjne w celu umożliwienia użytkownikom jednego dostawcy komunikacji z użytkownikami innego dostawcy oraz dostępu do usług świadczonych przez innego dostawcę, w przypadkach gdy podjęto szczegółowe zobowiązania.

2.2 Zapewnianie wzajemnego połączenia

Wzajemne połączenie z głównym dostawcą będzie zapewniane w jakimkolwiek punkcie sieci, w którym jest to technicznie wykonalne. Takie wzajemne połączenie zapewnia się:

- a) na warunkach (włączając w to normy i specyfikacje techniczne) i po stawkach niedyskryminujących oraz w jakości nie mniej korzystnej niż jakość oferowana w przypadku własnych usług podobnych lub usług podobnych świadczonych przez dostawców niepowiązanych lub w przypadku jednostek zależnych lub innych podmiotów powiązanych;
- b) bez zbędnych opóźnień, na warunkach (włączając w to normy i specyfikacje techniczne) i po stawkach opartych na kosztach, w sposób przejrzysty, rozsądny, uwzględniający wykonalność ekonomiczną oraz w wystarczającym stopniu wyodrębniony, tak aby dostawca nie musiał płacić za elementy sieci lub infrastrukturę, których nie potrzebuje do świadczenia usługi; oraz
- c) na żądanie, w punktach innych niż punkty zakończenia sieci oferowane większości użytkowników, z zastrzeżeniem opłat odzwierciedlających koszty budowy niezbędnej dodatkowej infrastruktury.

2.3 Publiczna dostępność procedur negocjowania wzajemnego połączenia

Procedury mające zastosowanie do wzajemnego połączenia z głównym dostawcą będą podawane do wiadomości publicznej.

2.4 Przejrzystość ustaleń dotyczących wzajemnego połączenia

Zapewnia się, aby główny dostawca podał do wiadomości publicznej swoje umowy o wzajemnym połączeniu lub referencyjną ofertę wzajemnego połączenia.

2.5 Wzajemne połączenie: rozstrzyganie sporów

Usługodawca wnioskujący o wzajemne połączenie z głównym dostawcą będzie mógł:

- a) w dowolnym momencie; lub
- b) po upływie rozsądnego okresu, który podano do wiadomości publicznej,

zwrócić się do niezależnego organu krajowego, który może być organem regulacyjnym, o którym mowa w sekcji V, w celu rozstrzygnięcia w rozsądnym terminie sporu dotyczącego odnośnych warunków i stawek za wzajemne połączenie w zakresie, w jakim nie zostały one wcześniej ustalone.

Sekcja III: Usługa powszechna

Każda ze Stron ma prawo do określenia rodzaju obowiązku świadczenia usługi powszechnej, jaki zamierza zachować. Takie obowiązki nie będą uważane za antykonkurencyjne, pod warunkiem że będą wprowadzane w sposób przejrzysty, niedyskryminacyjny i całkowicie neutralny dla konkurencji oraz że nie będą bardziej uciążliwe, niż to jest konieczne dla rodzaju usługi powszechnej określonego przez Stronę.

Sekcja IV: Publiczna dostępność kryteriów udzielania licencji

4.1 W przypadku gdy wymagane jest posiadanie licencji, do wiadomości publicznej zostaną podane następujące informacje:

- a) wszystkie kryteria udzielania licencji i termin, w jakim zwykle podejmowana jest decyzja w sprawie wniosku o wydanie licencji; oraz
- b) warunki dotyczące poszczególnych licencji.

4.2 Wnioskodawca otrzyma, na żądanie, uzasadnienie odmowy wydania licencji.

Sekcja V: Niezależne organy regulacyjne

Organ regulacyjny jest niezależny od wszystkich dostawców podstawowych usług telekomunikacyjnych i nie ponosi przed nimi odpowiedzialności. Decyzje organów regulacyjnych i stosowane przez nie procedury są bezstronne wobec wszystkich uczestników rynku.

Sekcja VI: Przydzielanie i wykorzystywanie ograniczonych zasobów

Wszelkie procedury dotyczące przydziału i wykorzystania ograniczonych zasobów, w tym częstotliwości, numerów i służebności przesylu, będą prowadzone w sposób obiektywny, terminowy, przejrzysty i niedyskryminujący. Aktualny stan przyznanych częstotliwości będzie podawany do wiadomości publicznej, jednak nie wymaga się szczegółowej identyfikacji częstotliwości przyznanych na określone potrzeby władz publicznych.

ZAŁĄCZNIK O USTALENIACH TYMCZASOWYCH

PREAMBUŁA

Strony:

odnotowując dotychczasowe starania Stron na rzecz włączenia niniejszego Porozumienia do załącznika 4 do porozumienia WTO,

dalej dążąc do możliwie najszybszego dodania niniejszego Porozumienia do ram instytucjonalnych ustanowionych porozumieniem WTO,

postanawiając szybko osiągnąć korzyści wynikające z niniejszego Porozumienia,

potwierdzając znaczenie wspierania Stron będących krajami rozwijającymi się i najsłabiej rozwiniętymi we wdrażaniu niniejszego Porozumienia poprzez zaspokajanie ich indywidualnych i ukierunkowanych potrzeb rozwojowych za sprawą okresów wdrożeniowych, pomocy technicznej i budowania zdolności,

potwierdzając swoje prawa i obowiązki wynikające z porozumienia WTO,

z zadowoleniem przyjmując przystąpienie innych członków WTO do niniejszego Porozumienia,

uzgadniając, co następuje:

Sekcja I: Stosowanie niniejszego załącznika

- 1.1 Niniejszy załącznik, wraz z dodatkiem, stanowi integralną część niniejszego Porozumienia. W przypadku wystąpienia rozbieżności między postanowieniami niniejszego załącznika a innymi postanowieniami Porozumienia, rozstrzygające w zakresie takich rozbieżności są postanowienia załącznika.
- 1.2 Niniejszy załącznik obowiązuje do dnia dodania niniejszego Porozumienia do porozumienia WTO.
- 1.3 Począwszy od dnia, w którym niniejsze Porozumienie zostanie dodane do porozumienia WTO, niniejszy załącznik przestaje obowiązywać, z wyjątkiem przypadków wymaganych w sekcji IV.

Sekcja II: Tymczasowe ustalenia dotyczące rozstrzygania sporów

- 2.1 Art. 27 niniejszego Porozumienia nie ma zastosowania.
- 2.2 Każde odniesienie w niniejszym Porozumieniu do art. 27 odczytuje się jako odniesienie do sekcji III.

Sekcja III: Tymczasowe rozstrzygnięcie sporów

- 3.1 Art. XXII i XXIII GATT 1994 lub art. XXII i XXIII GATS, sprecyzowane i stosowane na zasadzie uzgodnienia w sprawie rozstrzygania sporów („DSU”), zostają włączone do niniejszego załącznika, odpowiednio, i mają zastosowanie do konsultacji i rozstrzygania sporów wynikających z niniejszego Porozumienia.

- 3.2 Uzgodnienie w sprawie rozstrzygania sporów zostaje włączone do niniejszego załącznika, odpowiednio, i ma zastosowanie do konsultacji i rozstrzygania sporów wszczętych na podstawie niniejszego Porozumienia.
- 3.3 Do celów niniejszego załącznika:
- a) odniesienia do „porozumienia wymienionego” lub „porozumień wymienionych” w DSU należy rozumieć jako odniesienia do niniejszego Porozumienia;
 - b) odniesienia do „Organu Rozstrzygania Sporów” lub „DSB” w DSU należy rozumieć jako odniesienia do Komitetu;
 - c) odniesienia do „DSU” w niniejszym punkcie oraz w pkt 3.4 i 3.5, w tym w dodatku, o którym mowa w pkt 3.4, należy rozumieć jako odniesienia do DSU włączonego do niniejszego załącznika zgodnie z pkt 3.2; oraz
 - d) odniesienia do „Członków” w DSU należy rozumieć jako odniesienia do Stron niniejszego Porozumienia.
- 3.4 W odniesieniu do art. 16 ust. 4 i art. 17 DSU Strony uznają, że aby umożliwić korzystanie z rewizji apelacyjnej do celów niniejszego załącznika konieczne są dostosowania. Dopóki nie zostanie podjęta decyzja na podstawie pkt 3.5, jeżeli Strona chce wnieść apelację od raportu zespołu orzekającego, w celu jej rozstrzygnięcia strony sporu korzystają z arbitrażu na podstawie art. 25 DSU²². Procedury arbitrażu odwoławczego określone w dodatku do niniejszego załącznika mają zastosowanie, chyba że strony sporu uzgodnią inaczej.
- 3.5 Jeżeli Organ Apelacyjny WTO uzyska zdolność do rozpatrywania apelacji, Komitet rozważy i, w stosownych przypadkach, zdecyduje, jak zapewnić funkcjonowanie rewizji apelacyjnej zgodnie z art. 17 DSU.

Sekcja IV: Ustalenia przejściowe

- 4.1 Strony dokładają starań w celu zapewnienia, aby w decyzjach w sprawie dodania niniejszego Porozumienia do porozumienia WTO przewidziano ustalenia przejściowe z myślą o stosowaniu DSU do sporów wniesionych na podstawie niniejszego Porozumienia, które w dniu jego dodania do porozumienia WTO nie zostały jeszcze rozstrzygnięte.
- 4.2 Jeżeli nie ma takich ustaleń lub innych ustaleń przejściowych, które mogą zostać przyjęte, spory wniesione na podstawie niniejszego Porozumienia przed jego dodaniem do porozumienia WTO nadal podlegają niniejszemu załącznikowi.

²² Dla większej pewności należy wyjaśnić, że do czasu podjęcia decyzji na podstawie pkt 3.5 żadna ze Stron nie może notyfikować decyzji wniesienia apelacji od raportu zespołu orzekającego na podstawie art. 16 ust. 4 DSU.

DODATEK DO ZAŁĄCZNIKA O USTALENIACH TYMCZASOWYCH PROCEDURY ARBITRAŻU ODWOŁAWCZEGO

Sekcja A: Postanowienia ogólne

1. W niniejszym dodatku określono procedury arbitrażu odwoławczego, które mają zastosowanie do apelacji od raportu zespołu orzekającego, zgodnie z pkt 3.4 załącznika o ustaleniach tymczasowych. Te procedury arbitrażu odwoławczego stanowią, do celów konkretnych sporów podlegających niniejszemu Porozumieniu, uzgodnione procedury arbitrażu w rozumieniu art. 25 DSU²³.
2. Te procedury arbitrażu odwoławczego opierają się na merytorycznych i proceduralnych aspektach rewizji apelacyjnej WTO zgodnie z art. 17 DSU WTO, aby zachować jej podstawowe cechy, w tym niezależność i bezstronność, a jednocześnie zwiększyć proceduralną efektywność postępowań odwoławczych.
3. Apelacje rozpatruje trzech arbitrów. Arbitrzy są wybierani z grupy stałych arbitrów ustanowionej zgodnie z pkt 4 komunikatu JOB/DSB/1/Add.12, chyba że Komitet postanowi, w drodze konsensusu, utworzyć odrębną grupę stałych arbitrów²⁴, w którym to przypadku arbitrów wybiera się spośród tej grupy (stosowna grupa jest dalej zwana „grupą arbitrów”). Wyboru spośród grupy arbitrów na potrzeby konkretnego sporu dokonuje się na podstawie tych samych zasad i metod, jakie mają zastosowanie do utworzenia podziału Organu Apelacyjnego WTO na podstawie art. 17 ust. 1 DSU WTO i zasady 6 ust. 2 procedur roboczych WTO dotyczących rewizji apelacyjnej (WT/AB/WP/6), w tym zasady rotacji²⁵. Dyrektor Generalny WTO powiadamia strony sporu i strony trzecie o rezultatach procesu wyboru. Arbitrzy wybierają przewodniczącego. Do procesów decyzyjnych arbitrów stosuje się odpowiednio zasadę 3 ust. 2 procedur roboczych WTO dotyczących rewizji apelacyjnej.
4. Członkowie grupy arbitrów pozostają zaznajomieni z działaniami WTO w zakresie rozstrzygania sporów. W celu wspierania spójności i konsekwencji w procesach decyzyjnych członkowie grupy arbitrów omawiają między sobą – w zakresie, w jakim jest to możliwe – kwestie interpretacji, praktyk i procedur odnoszące się do niniejszego Porozumienia. Arbitrzy mogą omawiać swoje decyzje dotyczące apelacji ze wszystkimi pozostałymi członkami grupy arbitrów, bez uszczerbku dla wyłącznej odpowiedzialności i swobody arbitrów w odniesieniu do tych decyzji i ich jakości. Członkowie grupy arbitrów otrzymują wszystkie dokumenty dotyczące odwoławczych postępowań arbitrażowych na podstawie niniejszego Porozumienia.
5. Arbitrom należy zapewnić odpowiednie wsparcie administracyjne i prawne, co daje niezbędne gwarancje jakości i niezależności, biorąc pod uwagę charakter odnośnych

²³ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że wymóg notyfikacji określony w art. 25 ust. 2 zdanie drugie DSU uznaje się za spełniony. Do celów niniejszego dodatku „DSU WTO” oznacza uzgodnienie w sprawie rozstrzygania sporów zdefiniowane w art. 2 lit. c) niniejszego Porozumienia, a „DSU” oznacza DSU WTO włączone do załącznika o ustaleniach tymczasowych zgodnie z pkt 3.2 tego załącznika.

²⁴ Arbitrzy włączeni do takiej grupy spełniają wymogi określone w art. 17 ust. 3 DSU WTO.

²⁵ Na wniosek strony sporu z procedury wyboru wyklucza się jednak każdego członka grupy arbitrów, który nie jest obywatelem Strony. Dwóch obywateli tej samej Strony nie może rozpatrywać tej samej sprawy.

obowiązków. W szczególności osoby udzielające arbitrom wsparcia prawnego są niezależne od osób i jednostek administracyjnych zapewniających wsparcie prawne członkom zespołu orzekającego i odpowiadają, co do merytorycznych aspektów swojej pracy, wyłącznie przed arbitrami.

Sekcja B: Procedury arbitrażu

6. Po przekazaniu raportu zespołu orzekającego Stronom niniejszego Porozumienia, ale przed jego przyjęciem przez Komitet, strona sporu, ale nie strona trzecia, może zainicjować arbitraż odwoławczy, dokonując formalnej notyfikacji Komitetu o swojej decyzji o apelacji i jednocześnie przekazując Komitetowi zawiadomienie o apelacji. Z zastrzeżeniem pkt 16, jeżeli strona sporu powiadomiła o swojej decyzji o apelacji, raport zespołu orzekającego nie jest przedkładany do przyjęcia przez Komitet.
7. Apelacja jest ograniczona do aspektów prawnych, które obejmuje raport, i interpretacji prawnej dokonanej przez zespół orzekający. Arbitrzy mogą podtrzymać, zmienić lub odrzucić ustalenia prawne i wnioski zespołu orzekającego. W stosownych przypadkach orzeczenie arbitrażu zawiera zalecenia, jak przewidziano w art. 19 DSU. Ustalenia zespołu orzekającego, od których się nie odwołano, uznaje się za integralną część orzeczenia arbitrażu wraz z własnymi ustaleniami arbitrów.
8. Arbitrzy odnoszą się jedynie do tych kwestii, które są niezbędne do rozstrzygnięcia sporu. Zajmują się oni wyłącznie kwestiami podniesionymi przez strony sporu, bez uszczerbku dla obowiązku rozstrzygnięcia kwestii jurysdykcyjnych.
9. O ile niniejszy dodatek nie stanowi inaczej, do arbitrażu stosuje się odpowiednio postanowienia DSU WTO oraz inne zasady i procedury mające zastosowanie do rewizji apelacyjnej WTO. Obejmuje to w szczególności procedury robocze WTO dotyczące rewizji apelacyjnej oraz przewidziane w nich terminy wniesienia apelacji, a także zasady postępowania w odniesieniu do Uzgodnienia w sprawie zasad i procedur regulujących rozstrzyganie sporów (WT/DSB/RC/1)²⁶. Arbitrzy mogą dostosować procedury robocze WTO dotyczące rewizji apelacyjnej oraz przewidziane w nich terminy wniesienia apelacji w przypadkach uzasadnionych na podstawie zasady 16 procedur roboczych WTO dotyczących rewizji apelacyjnej, po konsultacji ze stronami sporu.
10. Arbitrzy wydają orzeczenie w terminie 90 dni od złożenia zawiadomienia o apelacji. W tym celu arbitrzy mogą zastosować odpowiednie środki organizacyjne z myślą o usprawnieniu postępowania, bez uszczerbku dla praw i obowiązków procesowych stron sporu oraz sprawiedliwości proceduralnej. Środki te mogą obejmować decyzje w sprawie limitów stron, ograniczeń czasowych i terminów, a także w sprawie długości i liczby potrzebnych przesłuchań.
11. Jeżeli jest to konieczne do wydania orzeczenia w terminie 90 dni, arbitrzy mogą również zaproponować stronom sporu środki merytoryczne, takie jak wykluczenie

²⁶ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że do arbitrów stosuje się art. VIII ust. 14–17 zasad postępowania.

roszczeń opartych na domniemanym braku obiektywnej oceny faktów zgodnie z art. 11 DSU²⁷.

12. Na wniosek arbitrów strony sporu mogą uzgodnić przedłużenie 90-dniowego terminu na wydanie orzeczenia.
13. Strony sporu zgadzają się podporządkować się orzeczeniu arbitrażu, które jest ostateczne. Zgodnie z art. 25 ust. 3 DSU o orzeczeniu powiadamia się Komitet, ale nie przyjmuje on orzeczenia.
14. Strony trzecie, które notyfikowały Komitetowi swój ważny interes w sprawie rozpatrywanej przez zespół orzekający zgodnie z art. 10 ust. 2 DSU, mogą złożyć arbitrom pisemne oświadczenia i będą miały możliwość, aby zostać przez arbitrów wysłuchane. Odpowiednio stosuje się zasadę 24 procedur roboczych WTO dotyczących rewizji apelacyjnej.
15. Zgodnie z art. 25 ust. 4 DSU do orzeczenia arbitrażu wydanego w związku ze sporem stosuje się odpowiednio art. 21 i 22 DSU.
16. Wnoszący apelację lub inny wnoszący apelację mogą w każdym momencie postępowania arbitrażowego wycofać apelację lub inną apelację, powiadamiając o tym arbitrów, którzy niezwłocznie powiadamiają Komitet²⁸. Jeżeli żadna inna apelacja nie pozostaje do rozpatrzenia, raport zespołu orzekającego przyjmuje się na posiedzeniu Komitetu w ciągu 60 dni od takiego powiadomienia, chyba że Komitet postanowi, w drodze konsensusu, nie przyjmować raportu. Jeżeli inna apelacja pozostaje do rozpatrzenia w chwili wycofania apelacji lub innej apelacji, postępowanie arbitrażowe jest kontynuowane.

²⁷ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że propozycja arbitrów nie jest prawnie wiążąca i to zainteresowana strona decyduje, czy wyrazić zgodę na proponowane środki merytoryczne. Fakt, że zainteresowana strona nie wyraża zgody na proponowane środki merytoryczne, nie ma wpływu na rozpatrzenie sprawy ani prawa stron sporu.

²⁸ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że powiadomienie Komitetu o wspólnie uzgodnionym rozwiązaniu zgodnie z art. 3 ust. 6 DSU nie stanowi wycofania apelacji do celów niniejszego punktu.